

Stypendia i zapomogi w raporcie GUS

Raport GUS pt. Szkolnictwo wyższe i jego finanse w 2024 roku to doskonała okazja do sprawdzenia, czy poprzednie prognozy sprawdziły się - oraz do zadania pytania, jaki będzie kolejny rok. Polityka stypendialna, również w szkołach wyższych, wymaga planowania, chociaż nie wszystko można przewidzieć.

Jacek Pakuła 31 października 2025

Tradycyjnie, pod koniec października ukazał się raport przygotowany przez Główny Urząd Statystyczny pt. [Szkolnictwo wyższe i jego finanse w 2024 roku](#). Opracowanie obejmuje dość dużo danych, a na szczególną uwagę, z uwagi na zakres tematyczny naszego bloga, zasługuje tytułowa pomoc materialna dla studentów, czyli stypendia i zapomogi. Publikacja raportu to również okazji do zabawy, co nas czego w 2025 roku - skoro trwa akcja stypendialna. Warto wrócić do dotychczasowych tekstów:

- [Dylematy stypendialne..., czyli prognoza aktualna!](#)
- [Idzie nowe, czyli warto być na czasie!](#)
- [Stypendia i zapomogi w raporcie GUS](#)

W 2022 roku prognoza była następująca: *Zapewne spadek liczby stypendiów socjalnych, utrzymanie liczby stypendiów rektora i wzrost liczby zapomóg. Należy spodziewać się również wzrostu stawek stypendialnych dla stypendium socjalnego i stypendium dla osób niepełnosprawnych oraz, co oczywiste, wyższych kwot zapomóg. Reforma wisi w powietrzu!*

W 2023 roku na pytanie: Co nas czeka w 2023 roku? odwiedź była następująca: *Zapewne spadek liczby stypendiów socjalnych, utrzymanie liczby stypendiów rektora i wzrost liczby zapomóg. Należy spodziewać się również wzrostu stawek stypendialnych dla stypendium socjalnego i stypendium dla osób niepełnosprawnych oraz, co oczywiste, wyższych kwot zapomóg. Reforma wisi w powietrzu!*

Wreszcie, rok temu, bowiem w 2024, na pytanie, co nas czeka w 2024 roku, padła odpowiedź: *Tym razem należy spodziewać się spadku liczby studentów. Spadek liczby stypendiów socjalnych będzie jednak dużo bardziej wyraźny. Liczba stypendiów rektora powinna utrzymać się na podobnym poziomie, z zastrzeżeniem, że może minimalnie spaść. Wzrośnie jednak liczba stypendiów dla osób niepełnosprawnych i zapomóg. Kwoty świadczeń też wzrosną - będzie to wyraźnie widoczne na przykładzie zapomóg. Czas na prawdziwą reformę!*

Raport GUS warto czytać mając na uwadze dane z poprzednich lat, stąd więc poniższa tabela obejmuje raporty za następujące lata: [2017](#), [2018](#), [2019](#), [2020](#), [2021](#), [2022](#), [2023](#) oraz [2024](#).

Rok akademicki	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Studenci (mln)	1,291	1,230	1,204	1,218	1,218	1,223	1,245	1,280
Stypendia (tys.)	249,5	228,0	199,6	180,4	172,5	160,5	158,4	160,2
St. socjalne	153 074	129 978	101 811	79 395	65 804	55 267	52 402	52 790
St. rektora	98 286	97 028	93 043	94 114	96 156	92 463	93 010	92 215
St. dla os.	20 109	19 028	17 954	17 108	17 471	17 684	18 768	20 695

niepełn. Zapomoga	12 311	12 292	9 517	27 451	13 762	19 041	12 606	12 658
Kwoty (rocznie)	PLN	PLN	PLN	PLN	PLN	PLN	PLN	PLN
St. socjalne	6162,7	6683,1	7435,5	8094,9	9614,6	11293,4	14073,2	14372,0
St. rektora	5211,7	5723,8	6115,1	6766,7	6917,9	7493,2	8858,6	8623,0
St. dla os. niepełn.	4000,4	4225,4	4752,8	5635,1	6381,5	7338,9	12819,1	10185,2
Zapomoga	1148,0	1101,0	1294,3	1315,6	1639,3	2071,5	2303,5	2618,8

Zaskakiwać może wzrost liczby studentów. Czynnikiem jest zapewne wiele: napływ studentów z Ukrainy i Białorusi, ale i pierwsze sygnały związane z zamieszaniem z kandydatami zagranicznymi, które można było dostrzec jesienią 2024 roku; chęć ukończenia studiów, w tym powroty "po latach". Wzrosła również liczba studentów pobierających stypendia, chociaż ów wzrost jest stosunkowo niewielki. Trzeba bowiem przypomnieć, że ubiegłym roku podjęto działania, których celem było zwiększenie liczby studentów objętych pomocą. Jak widać, nie wszystko się udało. Powyższe liczby pozwalają sformułować następujące spostrzeżenia:

1. skoro liczba studentów wzrosła o 35 tysięcy to z tego tytułu należałoby spodziewać się wzrostu chociażby liczby stypendiów rektora (według przepisów nie więcej niż 10%, czyli 3,5 tys. osób).
2. podwyższono próg uprawniający do ubiegania się o pomoc materialną z kwoty 1294,40 do kwoty 1570,50. Podwyższenie progu o ponad 20% nie sprawiło jednak, że liczba studentów wzrosła proporcjonalnie, skoro liczba osób pobierających stypendium socjalne wzrosła o 388, z 52402 do 52790 (co stanowi 0,77%).
3. można byłoby uznać, że po prostu studentów w trudnej sytuacji materialnej jest coraz mniej. Jest to zresztą konsekwencja mrożonego przez lata progu uprawniającego do ubiegania się o stypendium socjalne. Studenci zmuszeni byli do godzenia nauki i pracy. Dorabianie stało się powszechne.
4. niepokoić musi spadek liczby studentów otrzymujących stypendia rektora (do 10% na kierunku), chociaż nie jest on zaskoczeniem. Studentów zdolnych, wykazujących znaczne osiągnięcia jest coraz więcej, a jednak uczelnie zmniejszają limit osób uprawnionych. Jest to jednak konsekwencja zaniechań legislacyjnych. Ostatnie propozycje podziału dotacji, firmowane przez resort, tego stanu nie ulecą. A problem jest poważny, bowiem rośnie różnica między wysokością stypendiów rektora a stypendiami socjalnymi.
5. istotny wzrost odnotowano w zakresie liczby studentów pobierających stypendium dla osób niepełnosprawnych. Z jednej strony chodzi o nowe orzeczenia, ale również o przepis pozwalający pobierać stypendium dla osób niepełnosprawnych przez dodatkowy okres 12 semestrów.
6. interesująca jest zmiana w zakresie wysokości świadczeń. Wzrosła wysokość stypendium socjalnego oraz zapomogi, zmalała wysokość stypendium rektora i stypendium dla osób niepełnosprawnych. Jest to jednak naturalna konsekwencja utrzymywania proporcji 60% z puli przeznaczonej na stypendia rektora, socjalne i zapomogi. Nie oznacza to jednak, że jest to zjawisko naturalne i prawidłowe - wręcz przeciwnie. W pomocy materialnej nie chodzi tylko i wyłącznie o to, by uczelnie mogły wydać przyznaną dotację. Należałoby oczekiwać, a przynajmniej zachęcać resort nauki do refleksji, co trzeba zmienić.

Prognoza na rok 2024 nie do końca okazała się trafna. Wzrosła bowiem liczba studentów, a liczba stypendiów socjalnych nie spadła - a wzrosła o 388 osoby. Jest to jednak coraz bardziej niejasnych przepisów związanych z obliczaniem dochodu w rodzinie studenta. O pomyłkę, na korzyść studenta, nie jest trudno... Liczba stypendium rektora minimalnie spadła, zaś wzrosła liczba osób pobierających stypendium dla osób niepełnosprawnych i zapomóg. Kwoty jednych świadczeń - stypendium socjalne i zapomogi - wzrosły, a drugich - stypendium rektora i stypendium dla osób niepełnosprawnych - zmalały.

Czas więc na pytanie, bez którego nie byłoby tego wpisu: **Co nas czeka w 2025 roku?**

Powtórzyć się należy odroczoną prognozę - liczba studentów spadnie, podobnie jak spadnie liczba studentów pobierających stypendium socjalne, chociaż próg uprawniający do ubiegania się o stypendium socjalne wzrasta. Będzie maleć liczba stypendiów rektora, natomiast wzrośnie liczba osób pobierających stypendium dla osób niepełnosprawnych, a także liczba przyznanych

zapomóg. Co do wysokości świadczeń - one muszą rosnąć i będzie to widoczne wyraźnie na przykładzie stypendiów socjalnych oraz zapomóg. Należałoby jednak spodziewać się również wzrostu wysokości stypendium dla osób niepełnosprawnych, zaś stypendium rektora prawdopodobnie utrzymane zostanie na podobnym poziomie. Czas pokaże...

Wraca więc jakże aktualne zawołanie - czas na prawdziwą reformę. Nie chodzi tutaj o zmiany projektowane przez resort nauki, a związane z podziałem dotacji na pomoc materialną. Aktualna propozycja, opierająca się na możliwości wydatkowania 45% dotacji na stypendia rektora wcale nie uzdrowi sytuacji. Urzędnikom odpowiedzialnym za ten projekt umyka kwestia zasadnicza - wysokość świadczeń. Coraz więcej wątpliwości pojawia się na kanwie ograniczenia zawartego w art. 93 PSWiN - nie chodzi tylko o spór między pobieraniem a studiowaniem, ale aktualne jest pytanie, czy studiowanie oznacza posiadanie statusu studenta, czy chodzi o okresy, gdy student ma możliwość ubiegania się o pomoc. Zasadne jest również pytanie, ile semestrów należy uwzględniać w ramach studiów I stopnia - czy nie więcej niż 9, czy więcej, np. gdy faktycznie ów student na I roku studiował 11 semestrów. A to tylko wierzchołek góry lodowej. Coraz więcej trudności mamy ze stypendium rektora, mocno kazuistyczne jest rozwiązanie z dodatkowym okresem 12 semestrów dla studentów, u których niepełnosprawność powstała w trakcie studiów albo po uzyskaniu tytułu zawodowego. A stypendium socjalne i obliczanie dochodu to dosłownie kopalnia wyzwań: rozliczanie zysków z wynajmu mieszkania, działalność nierejestrowana, opiekun faktyczny, obowiązek alimentacyjny, katalog dochodów utraconych. Lista jest długa i to są prawdziwe problemy, z którym racjonalny ustawodawca musi podołać, by system bym sprawiedliwy i wypełniał konstytucyjny cel wsparcia.

Pod adresem: [Webinary](#) dostępna jest aktualna oferta szkoleń. Zapraszamy do udziału!

XII Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa pt. Pomoc materialna dla studentów i doktorantów odbędzie się w Toruniu w dniach 1-3 czerwca 2026 r.